

Ny fagbok om pårørende

Pårørende til pasienter og brukere som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester, yter daglig en betydelig innsats overfor sine nærmeste. Det er imidlertid uklart hvilke rettigheter og plikter som er tillagt pårørenderollen, sier Siri Tønnesen og Bente Lilljan Lind Kassah, begge forskere innen helsefag.

De har nylig gitt ut fagboka «Pårørende i kommunale helse- og omsorgstjenester. Forpliktelser og ansvar i et utydelig landskap».

Landskapet er utydelig fordi det er uklart hvor grensene går for pårørendes involvering i ulike situasjoner, og fordeling av ansvar mellom pårørende og helsepersonell. Dette gjelder både rettigheter og plikter og fører til tvetydigheter knyttet til pårørendes rolle og ansvar i kommunale helse og omsorgstjenester.

– Hva var bakgrunnen for at dere to begynte å jobbe med dette?

– Jeg har tatt en doktorgrad i emnet prioriteringer innen hjemmesykepleien. Jeg snakket både med pårørende og fagfolk og så at pårørende gjorde veldig mye. Anslaget går på at i kommunene gjør pårørende rundt halvparten av omsorgsarbeidet i forhold til gamle og syke. Dette er en frivillig omsorg. I følge loven har ikke pårørende noen omsorgsplikt til å yte hjelp, sier Siri Tønnessen, som forsker og underviser i helsefag ved Høgskolen i Sørøst-Norge.

Hun møtte helseforsker Bente Lilljan Lind Kassah som er ansatt ved Universitetet i Tromsø. De så at selv om pårørende gjør en stor innsats når det gjelder syke og gamle, har det vært forsket lite på pårørendes rolle. Innen helsefagutdanningen er det ingen obligatorisk modul om pårørendearbeid, men man er innom temaet i flere sammenhenger.

“ Undervisning som gjelder pårørende, pårørendes innsats og ansattes forhold til pårørende, bør utvides.

– Siri Tønnessen

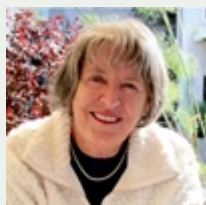
– *Hvor interessert er helsefagstudenter i pårørendearbeid?*

– Det varierer. Mange av de unge studentene har ikke erfart betydningen av pårørendes innsats. Men vi har mange eldre studenter som har arbeidet innen omsorgsfeltet, og som har sett hvor viktig pårørendes rolle er. Og ute i den kommunale helse- og omsorgstjenesten er erkjennelsen stor: «Pårørende redder Helse-Norge». «Hadde ikke klart det uten pårørende». Sterke uttrykk, sier hun.

Fagboka er gitt ut på Gyldendal forlag. Se [her](#). Forlaget sier boka er skrevet for alle som ønsker å tilegne seg en bredere og dypere forståelse av kompleksiteten og tvetydighetene knyttet til pårørendes rolle og ansvar i kommunale helse- og omsorgstjenester. Forlaget sier også den vil være av interesse for studenter og forskerkolleger ved universiteter og høyskoler, ansatte i helse- og omsorgstjenester, politikere, pårørende og ansatte i ulike interesseorganisasjoner.

“ Pårørendearbeid handler i praksis mye om forhold til enkeltpersoner. Den enkelte ansatte i forhold til pasient og pårørende.

– Pårørendes situasjon kan være så forskjellig. Det er et landskap med sykdom, mennesker som er sårbare. Men enkeltpersonene er i et system, og hvor godt er systemet? Mange pårørende ønsker å yte omsorg, og det er bra. Men når blir omsorgsrollen for krevende? Hvor skal grensene gå? Det er viktig at den kommunale omsorgstjenesten jobber med disse spørsmålene, sier Siri Tønnesen.

Tekst:

Marie Rein Bore

Journalist